

**ХУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ПОФИЛАКТИКАСИ ҲАҚИДАГИ ТАЪЛИМОТЛАРНИНГ
МАЗМУН МОҲИЯТИ**

Ҳамидов Азизжон Ўктамжон ўғли
ИИВ Академияси 312-гуруҳ курсанти

Аннотация: *Мазкур мақолада мавзунинг долзарблиги ва зарурати, ҳуқуқбузарликлар профилактикасидаги таълимотлар тушунчаси, моҳияти, ахамияти ва ўзига хос жиҳатларини ўрганиш ахамияти ёритилган. Бундан ташқари ҳуқуқбузарликлар профилактикасига оид таълимотлардан кенг қўламли фойдаланишни такомиллаштириш. Айниқса бу борада Абу Наср Фаробийнинг “Фозил одамлар шаҳри” асаридан фойдаланишга катта ахамият берилган. Абу Наср Фаробийнинг “Фозил одамлар шаҳри” асарида таърифланган фозил одам хислатларидан аҳолининг ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятини янада оширишда фойдаланиш.*

Калит сўзлар: *ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, Абу Наср Фаробий, “Фозил одамлар шаҳри”, ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданият.*

Миллий давлагчилик илдишлари уч минг йиллик тарихга эга булган Ўзбекистон Республикаси XXI аср бусағасига келиб ўз миллий мустақиллигини қулга киритди. Бой миллий-маънавий меросимизни кайтадан ўрганилиш, ўзликни англаш, аждодларимиздан мерос миллий кадриятларни, узоқ тарихга эга булган миллий давлатчилигимиз аъналарини таҳлилдан ўтказиш кун тартибига чиқиши долзарб вазибалардан бўлиб қолди. Миллий кадриятлар ва маънавий-илмий меросни замонавий умуминсоний кадриятлар билан уйғунлаштириш миллий истиклолни мустаҳдамлаш ишининг муҳим бир кисмидир. Айни пайтда, миллий давлатчилигимиз тарихини, юртимизда давлат ва конунчилик борасидаги сиёсий-ҳуқуқий билимларни ривожланиши жараёнларини яхши англаб, билиб олиш учун жаҳон тарихидан, дунё маклакатларида бу соҳада кечган жараёнлардан яхши хабардор бўлиш зарур. Мамлакатимиз Президенти таъкидлаганидек «Эркин фуқаролик жамиятига дунёдаги кўп-кўп давлатлар асрлар давомида тўплаган тажриба ва демократик аъналарни ривожланиш босиб ўтиб келган Биз бундай жамиятни қуришни, барпо этишни орзу қилмоқдамиз ва унга интилоқдамиз. Лекин бу гўзал орзуга эришмоқ учун тинимсиз интилиш, жамият ҳаётининг барча соҳаларини такомиллаштириш, умуминсоний кадриятларни ижобий ўрганиб, ўз заминимизга татбиқ этиш лозим». Бинобарин, вақт ўтган сари инсоният ортирган тарихий тажриба ва билим, маънавий-маданий мерос кулами ортиб бораркаи, ўз навбатида тарихнинг ҳам давр учун булган ахамияти кучайиб боради. Тарихнинг бундай умуминсоний маърифий, маънавий-тарбиявий кадриятлари жаҳон мамлакатлари сиёсий ва ҳуқуқий таълимотлари тарихига

хам тўла тегишлидир. Сиёсий ва ҳукукий таълимотлар давлат ва ҳукукни пайдо булиши натижасида вужудга келган. Сиёсий таълимотлар кенг маънода жамиятдаги синфлар, табақа ва тоифалар, миллатлар ва элатлар, шунингдек, давлатлар уртасидаги муносабатларни ифода эгувчи ғоялар, қарашлар ва вазифаларни ўз ичига олади. Бу қарашларнинг ўзагини ҳокимият масаласи, давлат тузиш ва бошқариш услублари масалалари ташкил қилади.

«Таълимотлар» деганда турли шакллардаги назарий қарашларнинг моҳияти, тегишли билимларнинг тарихан майдонга келиши ва ривожланиши, сиёсий-ҳукукий қурилишларни билиш чуқурлашиб борган назарий концепциялар, ғоялар ва коидалар назарда тутилади. Сиёсий ва ҳукукий таълимотлар тарихи фанининг вазифаси дунё сиёсий ва ҳукукий таълимотларининг юзага келиши, шаклланиши ва ривожланишининг асосий босқичлари, йуналишларини ёритишдан иборатдир²²⁹. Сиёсий ва ҳукукий таълимотлар тарихи инсоннинг маънавий маданиятининг муҳим таркибий қисмини ташкил этади. Уларда ўтган аждодларни улкан сиёсий-ҳукукий тажрибаси мужассамлашган бўлиб, озодлик, ҳукук, қонунчилик, сиёсат, давлатчилик муаммолари борасидаги қадим тадқиқотларнинг асосий йуналишлари ва натижалари ўз ифодасини топган. Бу кўп асрлик тажрибалар, ғоялар ва қулга киритилган натижалар замонавий сиёсий-ҳукукий қарашларга ва йуналишларга, ҳозирги кундаги назария ва амалиётга сезиларли даражада таъсир қилмоқда. Бугунги кун муаммоларини англаб етиш ва келажак сари маъқул йул топиш мақсадида кишилар доимо мозийга мурожаат қилишган ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади. Бу ўтмишга, унинг анъаналарига қўрқуна сизини натижаси бўлмай, балки инсониятнинг тарихий маконда ўзлигини англаш, утмиш ва келажак ўртасида ўз ўрнини топиш йўлидаги зарур воситадир. Шу маънода инсониятнинг тарихий манбаларда ўз ифодасини топган сиёсий-ҳукукий тафаккури ва маданиятининг тараккиёт йули, умуминсоний сиёсий-ҳукукий қадриятларнинг шаклланиш ва қарор топиш жараёнлари муҳим аҳамият касб этади.²³⁰

Бугунги кунда юзага келган хавф-хатар ва таҳдидлар, аввало, халқаро терроризм, диний экстремизм, ноқонуний миграция, одам савдоси, ёшлар ўртасида халқимизга ёт ғоялар тарқалишининг тобора кучайиб бораётганлиги жамиятда бу каби салбий омилларнинг олдини олиш ва уларга барҳам бериш заруратини келтириб чиқармоқда.

Чунки, «ҳуқуқбузарликлар ўз-ўзидан содир этилмайди. Асосий масала ҳуқуқбузарликларнинг оқибатлари билан қурашиш эмас, балки барвақт олдини

²²⁹ Қаранг: Тартиб-интизом ва масъулиятни қучайтириш, жиноятчиликнинг олдини олиш муҳитини мустаҳкамлаш – ҳуқуқбузарлик профилактикаси самарадорлигининг асосий омилдир // Халқ сўзи. – 2017. – 15 нояб.

²³⁰ Мухитдинова.Ф.А Сиёсий ва ҳукуки таълимотлар тарихи-2011

олиш, содир этишга имкон берган сабаб ва шарт-шароитларни ўз вақтида бартараф этишдан иборатдир»²³¹.

Яқин-яқингача ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасида тўпланиб қолган жиддий камчилик ва муаммолар ушбу вазифаларни самарали бажаришда тўсиқ бўлмоқда. Хусусан, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактикаси бўйича ишлар асосан, содир этилган ғайриқонуний қилмишларнинг оқибатларига қарши курашишдан иборат бўлиб, ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш, уларнинг сабаблари ва содир этилишига имкон берган шарт-шароитларини аниқлаш, чуқур таҳлил қилиш ва бартараф этиш борасидаги ишлар кутилган самарани бермади.

Бу эса мамлакатимизда ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тизимини ташкил этиш услубларини тубдан ўзгартириш, хусусан, қонун бузилиши ҳолатларини фoш этиш ва чоралар кўриш билан чекланмасдан, балки мазкур ҳолатларнинг барвақт олдини олиш ва профилактикасини таъминлаш давлат идоралари ва ташкилотларининг энг муҳим вазифаси этиб белгиланди.

«Лекин инсонни фақат жазолаш билан, фақат репрессив усуллар билан тарбиялаб бўлмайди. Буни ҳаётнинг ўзи кўп бор исботлаган. Инсонни тарбиялаш учун бутун жамият ҳаракат қилиши, авваламбор, жинoий ҳолатларни туғдирадиган сабаб ва омилларни ҳаётимиздан бартараф этишимиз керак. Барчамиз биргаликда шу ишга ҳисса қўшишимиз керак»²³².

Ана шундай ишлар натижасида мамлакатимиз бўйича 63 нафар шахс суд залидан қамoқдан озoд қилинди, 11 нафар шахс жавoбгарликдан озoд қилинди, 97 нафар шахсга нисбатан енгилроқ жазo тури қўлланди»²³³.

Ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш тизимини такомиллаштириш зарурати «2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили»да амалга оширишга оид Давлат дастури»нинг 104-бандида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 10 апрелдаги «Ички ишлар органларининг фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлашда уларнинг масъулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5005-сонли фармонининг 1-бандида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 18 апрелдаги «Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўлинмалари фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-2896-

²³¹ Қаранг: Тартиб-интизом ва масъулиятни кучайтириш, жинoятчиликнинг олдини олиш муҳитини мустаҳкамлаш – ҳуқуқбузарлик профилактикаси самарадорлигининг асосий омилидир // Халқ сўзи. – 2017. – 15 нояб.

²³² Қаранг: Конституция – эркин ва фаровон ҳаётимиз, мамлакатимизни янада тараққий эттиришнинг мустаҳкам пойдеворидир. Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 25 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси // Халқ сўзи. – 2017. – 8 дек.

²³³ Қаранг: Конституция – эркин ва фаровон ҳаётимиз, мамлакатимизни янада тараққий эттиришнинг мустаҳкам пойдеворидир. Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 25 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси // Халқ сўзи. – 2017. – 8 дек.

сонли қарорининг 1-бандида белгиланган вазифалар, Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 2017 йил 9 февраль куни ўтказилган ички ишлар органлари фаолияти, тизимда мавжуд муаммо ва камчиликлар, истиқболдаги вазифаларга бағишланган видеоселектор йиғилишида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг 2017 йил 29 июнь куни Тошкент шаҳри Мирзо Улуғбек туманига ташрифи давомида берилган топшириқлар ва кенгайтирилган тарзда ўтказилган мажлис баёнининг 14-бандида, Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 2017 йил 17 август куни ўтказилган видеоселектор йиғилиши баёнининг 8-бандида белгиланган топшириқларда ўз ифодасини топганлиги кўрилатаётган масаланинг нақадар долзарб эканлигини яққол намоён қилади.

Профилактика иши аҳоли, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари билан яқин ҳамкорликда ташкил этилмоқда. Бу борадаги ишлар, энг аввало, ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олишни таъминлашга, жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтиришга, фуқароларга қонунга ҳурмат ва қонун бузилишининг ҳар қандай кўринишига муросасизлик муносабатини сингдиришга қаратилмоқда.

*Ушбу натижага жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, фуқароларда қонун бузилишига муросасизлик муносабатини шакллантириш, уларга қонунга итоаткорлик хулқ-атворини ҳамда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳурмат қилиш ҳиссини сингдириш орқали эришиш кўзда тутилган.*²³⁴

Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича ишларни ташкил этишда ҳар бир идора ўз билганича иш тутиши, муаммоларнинг ечимига умумий ёндашувнинг мавжуд эмаслиги каби салбий ҳолатларга барҳам бериш, идоралараро ҳамкорликни мустаҳкамлаш бўйича зарур чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 8 августдаги «Худудларнинг жадал ижтимоий-иқтисодий ривожланишини таъминлашга доир устувор чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-3182-сонли қарорига асосан, вилоят, туман ва шаҳарлар худудлари секторларга бўлинди. Секторларда ҳокимлик, ҳуқуқ-тартибот ва бошқа давлат органлари ҳамда жамоатчилик вакиллари мавжуд муаммоларни бартараф этиш, аҳолининг турмуш фаровонлигини ошириш, бир сўз билан айтганда, халқнинг оғирини енгил қилишга қаратилган аниқ тадбирларни амалга оширмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 2017 йил 15 ноябрь куни ўтказилган мамлакатимизда ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш борасида белгиланган вазифалар ижроси, бу борада мавжуд муаммолар ва уларни ҳал этиш

²³⁴ Қаранг: Тартиб-интизом ва масъулиятни кучайтириш, жиноятчиликнинг олдини олиш муҳитини мустаҳкамлаш – ҳуқуқбузарлик профилактикаси самарадорлигининг асосий омилдир // Халқ сўзи. – 2017. – 15 нояб

масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилишида ҳар бир сектор раҳбари жиноятчиликнинг ҳолати учун ҳам шахсан жавоб бериши, сектор раҳбарларининг бу борадаги масъулиятини ошириш мақсадида Худудларда жиноятчиликнинг барвақт олдини олиш ва ҳуқуқбузарликка қарши курашиш Республика комиссиясини тузиш, унинг таркибига «Маҳалла», «Нуроний» жамғармалари, Ёшлар иттифоқи, Хотин-қизлар қўмитаси, Касаба уюшмалари федерацияси, Маънавият ва маърифат маркази раҳбарларини ҳам киритиш, Комиссия фаолиятини Олий Мажлис Сенати томонидан мувофиқлаштириш белгиланди.

«Эндиликда ички ишлар, прокуратура, Ёшлар иттифоқи, Хотин-қизлар қўмитаси, маҳалла ҳамда бошқа давлат ва нодавлат ташкилотлари жиноятчилик ва ҳуқуқбузарлик учун омил бўлаётган ишсизлик, гиёҳвандлик, қаровсизлик, оилавий низолар ва шу каби бошқа иллатларнинг вақтида олдини олиш чораларини кўриши зарур. Шунингдек, умумийликдан қочиши, бунинг учун ягона мақсад сари интилиб, ҳамкорликда фаолият олиб бориши, ҳар бир муаммога аниқ режа асосида ёндашиш лозим»²³⁵.

2020 йилда мамлакатимизда жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўйича жамоатчилик институтлари билан ҳамкорликда олиб борилаётган кенг кўламли профилактик тадбирлар туфайли **1 минг 243 та** маҳаллада²³⁶, 2021 йилда эса **3 минг 205 та, яъни 35 фоиздан зиёд** маҳаллада биронта ҳам жиноят содир этилмади²³⁷, жиноят қидирув йўналишидаги жиноятлар **34,1 фоизга** (45292 / 29851) ёки **15 441 тага**, жиноятларда иштирок этган хотин-қизлар сони **37,9 фоизга**, ёшлар жиноятчилиги **33,4 фоизга**, муқаддам судланганлар томонидан қайта жиноят содир этиш ҳолатлари эса, **49,8 фоизга** камайди²³⁸.

Халқ ҳокимиятини сўзда эмас, амалда таъминлаш бугунги даврнинг асосий талабига айланди. Мамлакатимизда «**Халқ давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаидир**» деган улуғвор ғояни амалда тўлиқ таъминлаш бўйича самарали механизмлар яратилмоқда. Давлат идоралари мансабдор шахсларининг масъулияти кучайтирилиб, жамоатчилик олдида ҳисоб беришнинг таъсирчан механизмлари жорий этилмоқда.

Алоҳида аҳамият бериш жоизки, профилактика инспекторини «*лавозимга тасдиқлаш*» ва «*қасамёд қабул қилиши*» механизмлари жорий этилди.

Таъкидлаш ўринлики, эндиликда, профилактика инспектори лавозимига тайинлаш ва лавозимдан озод этиш Қорақалпоғистон Республикаси ички ишлар вазири, Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси, вилоятлар ички ишлар бошқармалари бошлиқлари томонидан амалга оширилади.

²³⁵ Қаранг: Президент: олдини олиш мумкин бўлган жиноятлар содир этилмоқда // Халқ сўзи. – 2017. – 21 нояб.

²³⁶ Қаранг: Президент: олдини олиш мумкин бўлган жиноятлар содир этилмоқда // Халқ сўзи. – 2017. – 21 нояб.

²³⁷ Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 26 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маъруза // Халқ сўзи. – 2018. – 8 дек.

²³⁸ Ички ишлар органлари фаолиятига оид раҳбарий ғоялар ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўплами. – Тошкент: Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирилиги, 2019. – 813 б.

Аҳоли билан ўтказилаётган очиқ мулоқот натижалари бир ҳақиқатни яққол кўрсатмоқда: кўпгина жойларда одамлар маҳалласига бириктирилган профилактика инспекторини аксарият ҳолатда танимайди, профилактика инспекторларининг кўпчилиги халқ ҳаётидан, унинг дарду ташвишларидан узоқлашиб кетган. Бугунги кунда бундай салбий ҳолатларни тўлиқ барҳам бериш, профилактика инспекторлари лавозимларини халқнинг ишончи ва меҳрини қозона оладиган, халқпарвар, малакали мутахассислар билан жамлаш бўйича зарур чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

«Фуқароларимизнинг Конституцияда муҳрлаб қўйилган давлат органлари ва муассасаларига, халқ вакилларига мурожаат қилиш ҳуқуқини таъминлаш мақсадида оммавий учрашувларда мурожаатларни қабул қилиш тартиби белгиланди. Бугунги кунда фуқароларимиз мансабдорлар олдига эмас, балки мансабдор шахсларнинг ўзи халқимиз олдига бормоқда. Бу – катта ўзгариш.

Айни вақтда кўп раҳбарлар булар ҳаммаси вақтинча, бир йиллик иш, деган хом хаёл билан юрибди. Аммо улар шуни қулоғига қуйиб олсин, кўприклар аллақачон ёниб кетган. Энди ҳеч қачон орқага қайтмаймиз»²³⁹.

Профилактика инспекторларининг фаолиятида очиқлик ва ошкораликни таъминлаш, уларнинг фаолиятини жамоатчилик фикрини инobatга олган ҳолда ташкил этишга жиддий эътибор қаратилмоқда. Эндиликда фуқароларнинг ижобий фикри профилактика инспекторлари фаолиятига баҳо беришда асосий мезонга айланди.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишлар, маъмурий назорат ўрнатиш ва бошқа ишларнинг судлар томонидан сайёр тартибда кўрилишининг йўлга қўйилганлиги нафақат суднинг тарбиявий ролини кучайтирмоқда, балки фуқароларнинг судма-суд овора-ю-сарсон бўлиб юриши каби салбий амалиётга барҳам бермоқда. Жамоатчилик фикрини инobatга олган ҳолда қонуний, асосли ва адолатли қарорлар қабул қилинишига хизмат қилмоқда. Қолаверса, халқнинг профилактика инспекторлари ва судлар фаолиятидан рози бўлишига ҳисса қўшмоқда.

«...жиноят содир этилмаётган маҳалла профилактика инспекторининг ойлик иш ҳақиға 50 фоиз устама қўшиб берилади. Аксинча, ўз худудида жиноятнинг кўпайишиға йўл қўйган профилактика инспекторининг ойлиғидан эса 50 фоиз ушлаб қолинади»²⁴⁰.

Бугунги кунда ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасига ахборот-коммуникация технологиялари кенг жорий этилмоқда. Маҳаллалар, кўчалар, савдо ва хизмат кўрсатиш объектларида 114 мингдан ортиқ видеокузатув воситаси ўрнатилди. Уларнинг ёрдамида 10 мингга яқин жиноят фош этилди. 2017 йилда

²³⁹ Қаранг: Конституция – эркин ва фаровон ҳаётимиз, мамлакатимизни янада тараққий эттиришнинг мустаҳкам пойдеворидир. Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 25 йиллиғига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси // Халқ сўзи. – 2017. – 8 дек.

²⁴⁰ Қаранг: Конституция – эркин ва фаровон ҳаётимиз, мамлакатимизни янада тараққий эттиришнинг мустаҳкам пойдеворидир. Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 25 йиллиғига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси // Халқ сўзи. – 2017. – 8 дек.

жиноятчилик даражаси 2016 йилга нисбатан 14 фоизга²⁴¹, содир этилган жиноятлар сони 2017 йилга нисбатан 33,5 фоизга (73692 49011) ёки 24 681 тага²⁴² камайди ва бунда ана шу ишларнинг аҳамияти катта бўлди.

Ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўлинмалари ходимларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини танқидий қайта кўриб чиқиш асосида, замонавий талаблар ва илғор хорижий тажрибани ҳисобга олган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Академиясида «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти» мутахассислиги бўйича таълим олувчилар сони кўпайтирилди.

Ички ишлар органлари учун кадрлар захирасини шакллантириш мақсадида «Маҳалла посбони» жамоатчилик тузилмалари раҳбарлари лавозимига асосан ҳақиқий ҳарбий хизматни ўтаган шахсларни саралаш ва тайинлашнинг (танлов асосида) самарали мезонлари жорий этилди.

Профилактика инспектори лавозимига тайинланадиган шахсларга қўйиладиган талаблар кучайтирилди. Жумладан, бу лавозимга олий маълумотга эга, касбий, ахлоқий-руҳий ва жисмоний жиҳатдан тайёргарлик кўрган, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси шакллари ва усулларини амалда қўллаш кўникмаларига эга бўлган шахслар тайинланиши, шунингдек, профилактика катта инспектори лавозимига ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўлинмаларида камида беш йиллик иш стажига эга бўлган шахслар тайинланиши белгиланди.

Профилактика инспекторларининг билими ва касбий тайёргарлигини ошириш бўйича салмоқли ишлар амалга оширилди. Жумладан, профилактика инспектори лавозимига биринчи мартаба тайинланаётган шахслар, шунингдек, ушбу лавозимда уч йил хизмат қилган шахслар тегишлича ўрнатилган тартибда касбий тайёргарлик курсини ва малака оширишни ўтайдилар. Биринчи бор лавозимга тайинланган профилактика инспекторига Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан белгиланадиган тартибда бир йил муддатга тажрибали профилактика инспекторлари орасидан мураббий бириктирилади.

Таянч пунктларини зарурий техник воситалар, кўرғазмали қўлланмалар, хизмат ҳужжатлари ва автотранспорт воситалари билан таъминлаш Ўзбекистон Республикаси ИИВ томонидан Ўзбекистон Республикаси давлат бюджетидан ажратиладиган маблағлар ҳисобидан амалга оширилади.

Жамоат бирлашмалари билан доимий ва самарали ҳамкорликни таъминлаш мақсадида таянч пунктлари фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари билан бир бинода ёки унга яқин жойда жойлашади.

²⁴¹ Қаранг: Конституция – эркин ва фаровон ҳаётимиз, мамлакатимизни янада тараққий эттиришнинг мустаҳкам пойдеворидир. Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 25 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси // Халқ сўзи. – 2017. – 8 дек.

²⁴² Ички ишлар органлари фаолиятига оид раҳбарий ғоялар ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўплами. – Тошкент: Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, 2019. – 813 б.

Профилактика инспекторларини бевосита ўзларига бириктирилган ҳудудда хизмат турар жойи билан таъминлаш йўлга қўйилди. Бу эса профилактика инспекторларини коммунал-маиший шароитларга эга бўлган, замонавий талаблар ва стандартларга жавоб берадиган қулай хизмат уй-жойи билан таъминлашга, шунингдек, уларнинг нуфузини оширишга ва хизматни самарали ўташини таъминлашга хизмат қилмоқда.

Мамлакатимиз Президенти Шавкат Мирзиёев таъбири билан айтганда, «бундай уйлар профилактика нозирларининг кечаю кундуз ўз ҳудудида бўлиб, маҳаллада жинойтчиликнинг олдини олиш, фуқаролар осойишталиги ва хавфсизлигини таъминлашида муҳим аҳамиятга эга»²⁴³.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев бу борада: «Биз профилактика инспекторларининг яшаши ва ишлаши учун барча шароитларни яратиб бердик. Энди уларнинг салоҳиятини, маҳалла фуқаролар йиғини билан ҳамкорлигини кучайтириш зарур. Бундан кейин маҳаллалардаги профилактика инспектори лавозимида танлов асосида уч нафар энг профессионал ходимдан биттаси саралаб олинади. Шундай қилсак, улар ўртасида рақобат кучаяди, одамларнинг тинчлиги ва осойишталигини таъминлайдиган чинакам самарали тизим яратилади» деб, таъкидлайди²⁴⁴.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 19 июнь куни қабул қилинган «Тошкент шаҳрида жамоат тартибини таъминлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жинойтчиликка қарши курашиш самара-дорлигини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-3786-сон қарори билан пойтахтда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятининг самарадорлигини ошириш, сутканинг кечки ва тунги вақтида жамоат тартибини таъминлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жинойтчиликка қарши курашиш борасида уларнинг яқин ҳамкорлигини ташкил этиш таъминланиб, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жинойтчиликка қарши курашишда «Хавфсиз пойтахт» концепцияси эксперимент тариқасида жорий этилди.

Хулоса қилиб айтганда, юртимизда аҳолининг тинч-осойишта ҳаёт кечиришини таъминлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси самарадорлигини ошириш, шунингдек, бошқа ҳаётий муҳим масалаларни ҳал этиш бўйича кенг қўламли ҳаракатлар бошлангани ва янги тизим яратилгани ижобий натижалар бермоқда. Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасида амалга оширилган кенг қўламли ислохотлар натижасида мустаҳкам меъёрий- ҳуқуқий ва моддий-техник база яратилди, профилактика инспекторларининг иши ғоят масъулиятли ва шарафли касбга айланди.

²⁴³ Одамларнинг бунёдкорона меҳнатини қадрлаб, уларга муносиб турмуш шароити яратиш – энг муҳим вазифамиздир // Халқ сўзи. – 2017. – 18 нояб.

²⁴⁴ Одамларнинг бунёдкорона меҳнатини қадрлаб, уларга муносиб турмуш шароити яратиш – энг муҳим вазифамиздир // Халқ сўзи. – 2017. – 18 нояб.

ФЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎХАТИ:

1. Абу Наср Фаробий «Фозил одамлар шаҳри» асари, 2016.-320 б.
2. Аль-Фараби. Философские трактаты. Алма-Ата.:1970. 303.с
3. Абу Наср Фаробий. Фазилят, бахт-саодат ва камолот ҳақида. "Мутафаккир" халқаро ҳайрия жамғармаси. Тошкент "Ёзувчи".2002 ,376
4. Хайруллаев М.М. Фаробий ва унинг фалсафий рисолалари. Тошкент .1963
5. Б.А. Матлюбов, Ў.Х. Мухамедов, А.С.Турсунов, З.А.Амиров, Б.Ф.Алимов. Масъул муҳаррир Б.А. Матлюбов. Ички ишлар органларининг профилактик фаолиятини бошқариш://Дарслик., Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2018. – 295 б.
6. Одамларнинг бунёдкорона меҳнатини қадрлаб, уларга муносиб турмуш шароити яратиш – энг муҳим вазифамиздир // Халқ сўзи. – 2017м
7. Ў.Х.Мухамедов, А.С. Турсунов ва бошқалар. Ўзбекистон Республикасининг «Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида»ги қонунига илмий-амалий шарҳ // Б.А. Матлюбовнинг умумий таҳрири остида. – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2018. –133 б.
8. Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши кураш соҳасидаги ислоҳотлар: муаммо ва ечимлар: Республика илмий-амалий конференцияси материаллари (2018 йил 17 апрель). – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2018. – 316 б.
9. Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти психологияси. Дарслик. ИИВ Академия.